

Subvențiile partidelor politice în 2023

Expert Forum
Semilunei 7, ap. 1
București
www.expertforum.ro

Policy brief EFOR #160, decembrie 2023

Disponibil pe www.expertforum.ro și www.banipartide.ro

Autori: Septimius Pârvu, Diana Vasiliu

Anul 2023 nu a adus nicio îmbunătățire semnificativă privind transparența cheltuielilor partidelor politice realizate din bani publici, dar nici mai multă responsabilitate din partea partidelor politice. Contractele pentru presă sunt la fel de netransparente, iar singurele detalii care apar în public se regăsesc într-un număr relativ mic de articole publicate de câteva publicații online (în special Libertatea). De asemenea, EFOR a publicat constant rapoarte legate de cheltuielile partidelor¹. Un proiect de lege care ar fi transparentizat marcarea materialelor de publicitate politică și ar fi obligat partidele să raporteze constant cu privire la destinația banilor s-a blocat în Camera Deputaților și are mici șanse să treacă înaintea anului electoral 2024². Deși s-a ajuns la un consens cu privire la aprobarea Regulamentului Parlamentului European și al Consiliului privind transparența și vizarea unui public-țintă în publicitatea politică, regulile privind transparența publicității politice nu vor intra în vigoare prea curând³.

În plus, bugetul pentru subvenții din 2024 este de 314 milioane de lei, cu o treime mai mare decât cel din 2023. Deși e posibil ca subvențiile să crească în ani electorali, reamintim că pornim deja de la o valoare foarte mare, deci orice suplimentare nu poate să conducă decât la consolidarea monopolului politic de către un număr mic de partide și reducerea competiției la alegeri. EFOR a protestat împotriva acestei mărimi și a cerut partidelor politice să reducă alocațiile pentru subvenții⁴.

Veniturile și cheltuielile partidelor

Conform bugetului aprobat pentru anul 2023, partidele politice ar fi trebuit să primească 258 de milioane de lei din subvenții. Cu toate acestea, valoarea finală a transferurilor făcute de către Autoritatea Electorală Permanentă este de 227 de milioane de lei. AEP a virat către beneficiari următoarele sume până în luna decembrie, inclusiv⁵:

- Partidul Social Democrat - 88,3 milioane de lei
- Partidul Național Liberal - 74,9 milioane de lei
- Partidul Mișcarea Populară - 2,5 milioane de lei
- Uniunea Salvați România - 40,3 de milioane de lei
- Alianța pentru Unirea Românilor - 17,8 milioane de lei
- Partidul Pro România - 2,2 milioane de lei

Începând cu luna iulie, Autoritatea Electorală Permanentă a suspendat plata subvenției către Partidul Mișcarea Populară în urma conflictului din interiorul partidului privind conducerea formațiunii⁶. Pro România nu poate folosi fondurile pe care le primește

¹ www.banipartide.ro/rapoarte

² A se vedea comentariile EFOR cu privire la acest subiect la <https://expertforum.ro/comentarii-334-cdep/>

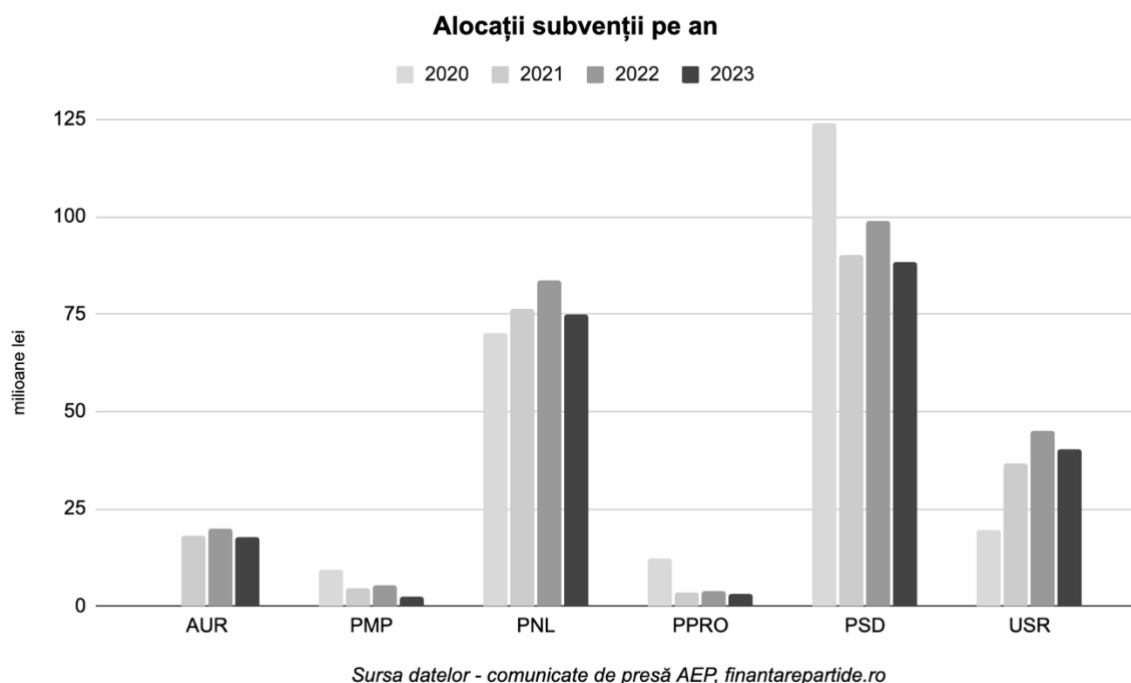
³ Citiți mai multe despre aceste subiect la <https://expertforum.ro/dezbatere-raport-publicitate-politica/>

⁴ Vezi <https://expertforum.ro/taiati-din-subventiile-pentru-partidele-politice-in-2024/>

⁵ Conform comunicatelor de presă de pe pagina oficială AEP și transferurilor lunare publicate pe www.finantarepartide.ro

⁶ G4media, "[Toni Greblă a suspendat subvenția pentru PMP după ce partidul lui Tomac a început negocierile cu USR pentru o alianță de dreapta. Greblă a fost votat de PSD și PNL șef al Autorității Electorale Permanente](#)", iulie 2023

întrucât le transferă unui executor judecătoresc, ca urmare a unei decizii a instanței, pentru o datorie neonorată legată de realizarea unor materiale electorale⁷.

Comparând veniturile partidelor politice din perioada 2021 - 2023, se remarcă o scădere în 2023 față de anii anteriori. În 2023, partidele au primit 227 milioane de lei, în timp ce în 2022 și 2021 alocațiile transferate au fost de 256 milioane de lei, respectiv de 234 milioane de lei. În 2019 și 2020 partidele au primit 252, respectiv 253 de milioane de lei.

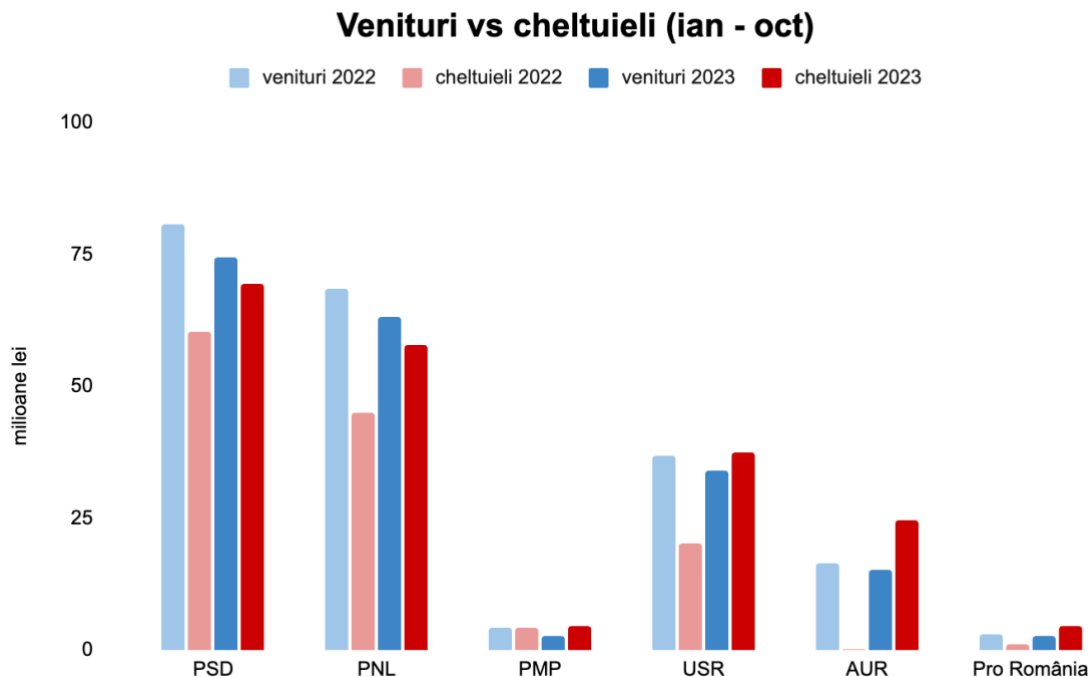
Analizând sumele primite și cheltuite de partidele politice în perioada ianuarie - octombrie 2023, se observă că majoritatea au cheltuit mai mult decât au primit. Menționăm faptul că partidele apelează și la economiile acumulate din subvențiile primite în anii anteriori și nu sunt obligate să cheltuiască fondurile primite într-un an anume. Se observă și o creștere a cheltuielilor comparativ cu anul 2022. Doar PSD și PNL s-au menținut în limitele fondurilor primite, iar cea mai mare creștere este vizibilă la AUR, care în anii trecuți nu cheltuiuse niciun ban pentru activități ale partidului.

Partidele au cheltuit 198 de milioane de lei până în luna octombrie, inclusiv. Cheltuielile arată astfel pentru perioada ianuarie-octombrie 2023:

- PSD a cheltuit 69/74 milioane de lei - 92% din suma transferată de AEP
- PNL - 57/63 milioane de lei - 92% din suma transferată
- PMP - 4,3 din 2,5 milioane de lei - 174% din suma transferată
- USR - 37/34 milioane de lei - 110% din suma transferată
- AUR - 24/15 milioane de lei - 162% din suma transferată

⁷ Conform AEP, suma este virată Biroului Executorului Judecătoresc Dobranici Doina Crenguța în baza Ordinilor AEP nr. 296/28.06.2023; nr.591/10.11.2023; 606/24.11.2023

- *Pro România* - 4,4/2,8 milioane de lei - 157% din suma transferată⁸

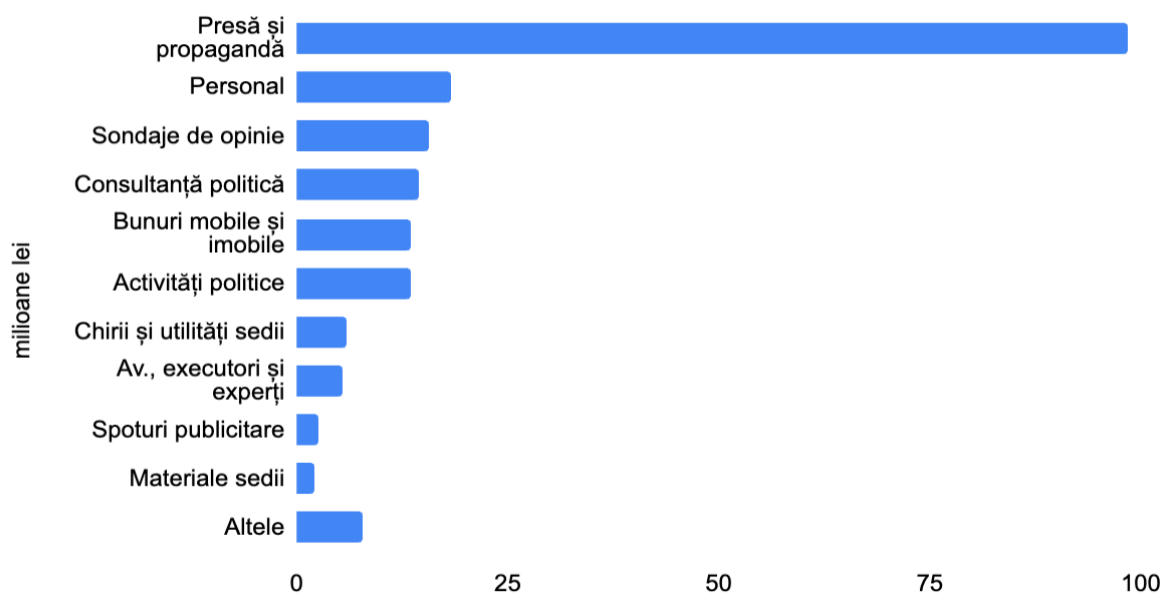
Destinația cheltuielilor

Per total, cele mai mari sume au fost cheltuite pentru:

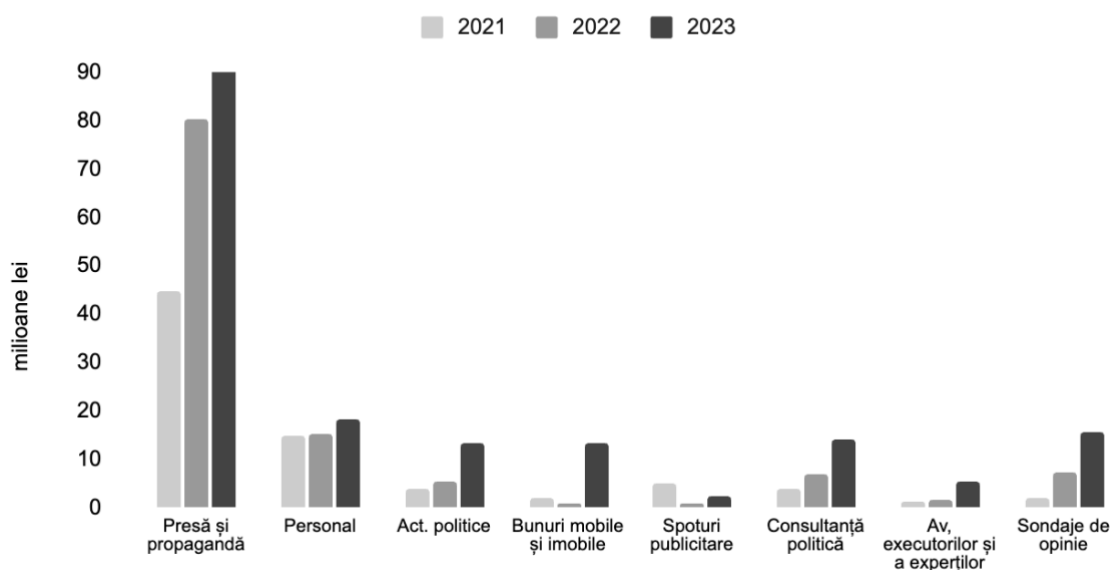
- presă și propagandă - 98 milioane de lei - 49% din totalul cheltuielilor
- personal - 18 milioane de lei - 9% din totalul cheltuielilor
- sondaje de opinie - 15 milioane de lei - 8 %
- consultanță politică - 14 milioane de lei - 7 %
- bunuri mobile și imobile / activități de natură politică - 6%

⁸ Pentru lunile august- octombrie nu sunt publicate date pentru Pro România pe [pagina web AEP](#). Conform datelor din septembrie, Pro România a primit 2,2 milioane și a cheltuit 4,9 milioane de lei.

Top 10 cheltuieli în 2023/ toate partidele

Cheltuieli ian-oct 2021-23

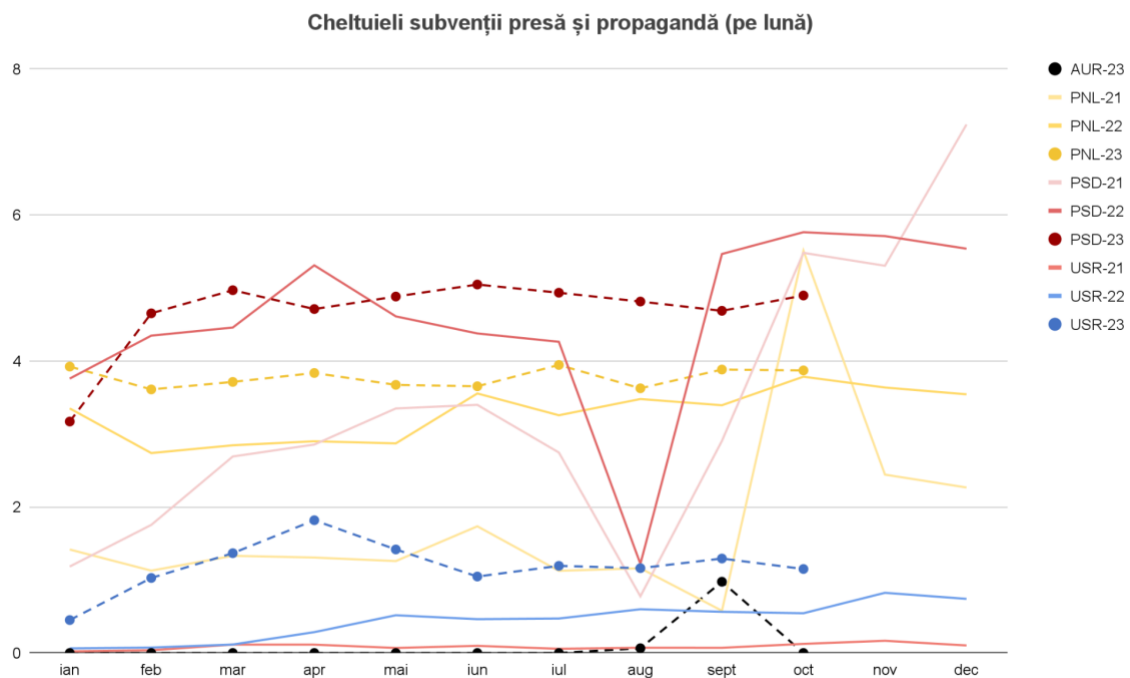

Comparând sumele cheltuite pentru **presă și propagandă**, remarcăm o creștere constantă a acestora în ultimii trei ani. În 2021 partidele au plătit pe an 62 milioane de lei, în 2022 suma alocată a ajuns la 100 milioane de lei, iar în primele 10 luni din 2023 s-au cheltuit deja 98 de milioane de lei – deci în 2023 cheltuielile vor fi mai mari ca în anii precedenți. Această creștere denotă faptul că partidele investesc din ce în ce mai mult în promovarea imaginii odată cu apropierea alegerilor. Cu toate acestea, cadrul legislativ rămâne problematic, întrucât publicitatea politică nu este marcată și deci cetățenii nu sunt informați cu privire la materialele care sunt comandate. Reamintim că acest fenomen poate avea efecte foarte negative din

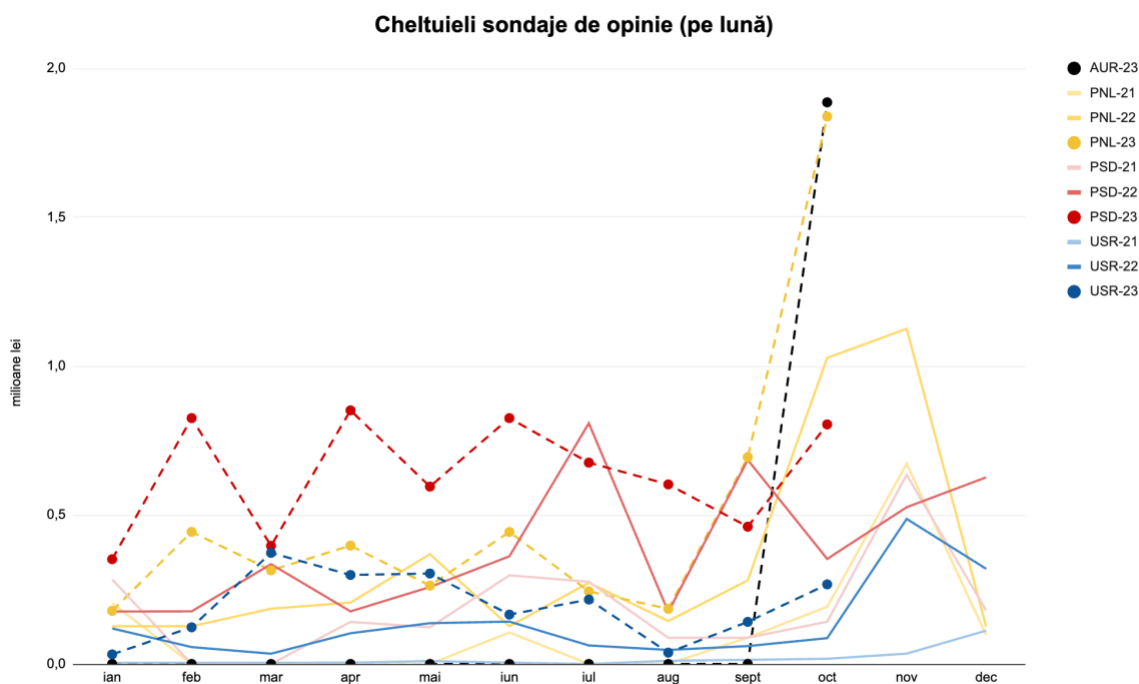
perspectiva competiției electorale și accesului la informații reale și nu la unele rezultate din astfel de contracte.

Partidele care au cheltuit cel mai mult în primele zece luni ale anului au fost: PSD care a alocat 46,7 milioane de lei (67% din banii cheltuiți până în octombrie), PNL 37,7 milioane de lei (65%) șiUSR 11,9 milioane de lei (33%). Spre deosebire de anii anteriori în care AUR a decis să nu cheltuiască banii primiți din subvenții, în anul 2023 formațiunea a investit considerabil în promovare, cheltuind 1,04 milioane de lei (4%). De menționat că AUR și-a început deja campania prin distribuirea de pliante prin poștă și prin publicarea unui ziar. Și PMP a cheltuit tot un milion de lei pentru această categorie, adică 24% din fondurile cheltuite.

Graficul de mai jos arată cum PNL, PSD șiUSR au cheltuit, în general, mai mult în 2023 comparativ cu 2022. În cazul PSD vedem cum chiar și în lunile de vară, când nu cheltuiseră prea mulți bani în anii trecuți, în 2023 s-au realizat cheltuieli, consistent cu lunile anterioare. Rămâne de văzut dacă cheltuielile vor crește pe final de an, după cum s-a întâmplat în anii trecuți.

Dacă ne oprim atenția **și la sondaje de opinie**, vedem că în 2023 suma alocată în acest scop s-a dublat față de anul trecut: în 2022 partidele au plătit 7 milioane de lei, în timp ce în 2023 suma alocată de acestea a fost de 15 milioane de lei. În 2020 cheltuiseră doar două milioane de lei. Desigur, interesul pentru sondaje este mult mai mare în contextul pregătirii pentru anul electoral 2024. Cei mai mulți bani au fost cheltuiți de AUR și PNL - 1,8 milioane de lei în luna octombrie.

Pe ce a cheltuit banii fiecare partid?

PSD a cheltuit cei mai mulți bani pentru presă și propagandă (46 mln lei). Sume semnificative au fost alocate și pentru consultanță politică (5,4 mln lei), dar și pentru sondaje de opinie (6,4 mln lei). Încă 5,4 milioane de lei au fost cheltuite pentru personal.

PNL a cheltuit, de asemenea, cea mai mare parte din bani pentru presă și propagandă (37,7 milioane de lei). Procente semnificative din cheltuieli au fost dedicate consultanței politice (7 mln lei), sondaje de opinie (3,1 milioane de lei), precum și pentru personal (2,8 mln lei).

USR alocă cei mai mulți bani pentru personal (8,3 mln lei) - cea mai mare sumă cheltuită de vreun partid în acest scop. Formațiunea a cheltuit procente semnificative din banii primiți pentru presă și propagandă (11,9 milioane de lei) și pentru organizarea de activități cu caracter politic (5,2 milioane de lei) - cea mai mare suma cheltuită față de toate partidele.

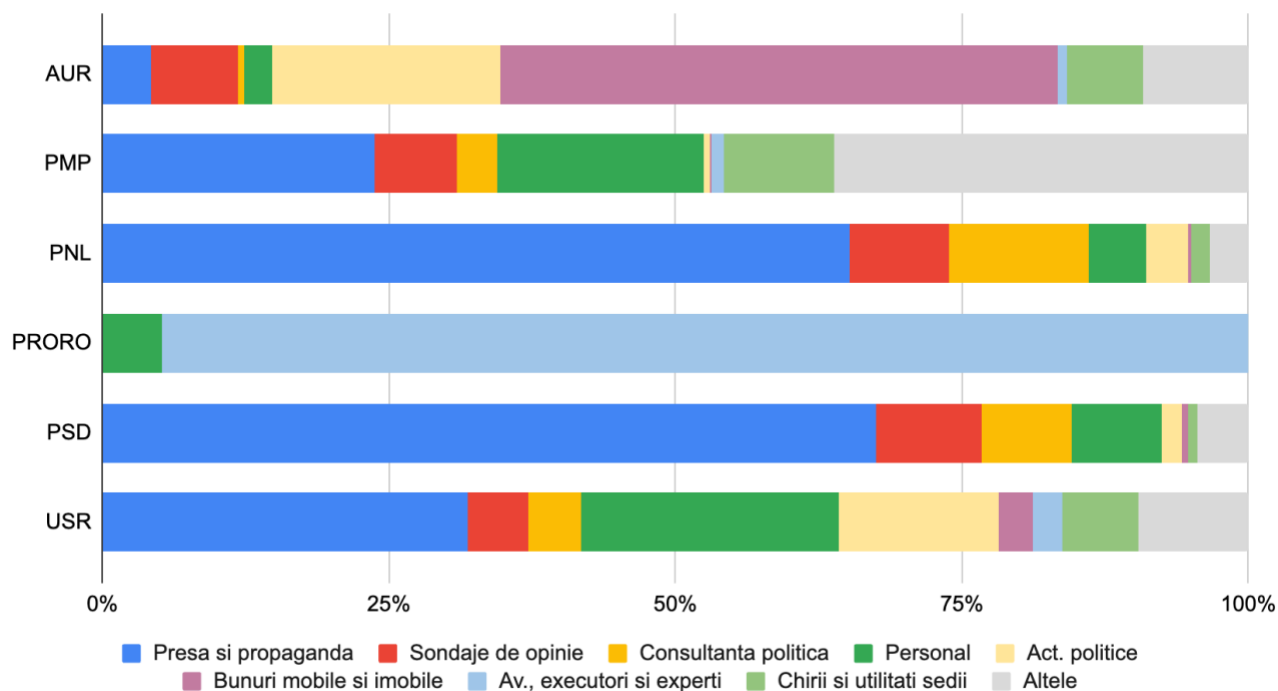
Deși **AUR** a declarat inițial că nu își propune să cheltuie fondurile din subvenții, a investit sume mari în bunuri mobile și imobile, adică 11,9 milioane de lei. Cheltuielile se referă mai ales la achiziția unor autovehicule. Partidul a alocat 4,9 milioane de lei pentru organizarea de evenimente cu caracter politic (mai mult decât PSD și PNL la un loc). AUR a plătit 1,8 milioane de lei pentru sondaje de opinie.

Spre deosebire de celelalte partide, **PMP** a investit cel mai mult în producția și difuzarea de spoturi publicitare (965 de mii de lei). Sume importante au fost alocate

și pentru presă și propagandă (1 milion de lei), dar și pentru personal (794 de mii de lei).

Pro România este un caz aparte, întrucât a plătit 4,7 milioane de lei pentru onorariile avocaților, executorilor și experților, în condițiile în care partidului i-au fost virate doar 2,2 milioane de lei în perioada ianuarie-septembrie 2023. Formațiunea a mai cheltuit bani pentru personal.

Cheltuielile în procente per partid (ian - oct 2023)

Recomandări

Reluăm mai jos o parte din recomandările EFOR cu privire la finanțarea politică, publicate și în rapoartele anterioare și care nu au fost implementate⁹:

Pentru Parlament

- Dezbateră într-un mod judicios și transparent a proiectului de lege care modifică Legea 334/2006 (proiectul AEP, preluat de PSD). În mod specific, legea ar trebui să prevadă marcarea publicității politice și raportarea contractelor în mod public.

⁹ A se vedea ["Subvențiile pentru partidele politice: creșteri ale cheltuielilor, populism și rectificări bugetare fără justificare"](#), publicat în august 2023

- Reducerea limitelor pentru alocarea de fonduri din Legea 334/2006 și reducerea sumelor alocate și plătite anual partidelor politice.
- Impunerea unui sistem mai previzibil și mai stabil de bugetare a subvențiilor, care să nu conducă la variații mari de la un an la altul.
- Stabilirea unor limite clare ale atribuțiilor AEP de a gestiona alocarea subvențiilor de stat. Conform legii, AEP nu ar trebui să aibă posibilitatea de a solicita finanțare suplimentară fără nicio restricție sau justificare clară.
- Fondurile pentru subvenții publice necheltuite alocate partidelor ar trebui returnate statului la sfârșitul anului sau într-o perioadă fixă, dacă nu sunt utilizate.

Pentru AEP:

- AEP ar trebui să clarifice criteriile pe baza cărora se stabilește bugetul anual pentru subvenții și să le explice public.
- AEP trebuie să publice datele legate de finanțarea politică în format deschis.

Pe BaniPartide.ro poți urmări evoluția finanțării [campaniilor electorale](#), sursele de venit și cheltuielile [partidelor politice](#). Caută în lista donatorilor, [companii](#) / [persoane fizice](#).

Citiți despre legislație, sursele de informații și colectarea seturilor de date în [metodologie](#).

Vezi [lista Monitorarelor Oficiale cu rapoartele partidelor](#) ↗

Vezi [lista candidaților](#) (2004-2020) pe [candidati.banipartide.ro](#) ↗

Structura veniturilor și cheltuielilor [partidelor](#).

Donatori partide: [companii](#), [persoane fizice](#).

[Subvenții partide](#)

Finanțarea [campaniilor electorale](#)

[Rapoarte și analize](#)

Caută în toate seturile de date [db.banipartide.ro](#) ↗

Ultimele rapoarte

06.05.2023

► [Subvențiile partidelor politice: sursă pentru consolidarea sau slăbirea democrației?](#)

02.11.2022

10.02.2023

[Subvențiile partidelor politice în 2022](#)

22.06.2022

28.10.2022

► [Banipartide.ro - toate datele despre finanțarea politică din 2006 până în prezent](#)

07.02.2022

Citiți mai multe despre finanțarea politică în baza de date EFOR [www.banipartide.ro](#), care cuprinde istoricul complet începând cu anul 2006